

Існування даної норми раніше значно полегшувало облік витрат за довгостроковими замовленнями та розподіл непрямих витрат, оскільки автоматизація обліку знаходилася на дуже низькому рівні і процес розподілу витрат між залишками незавершеного виробництва був достатньо трудомістким. Проте виникала невідповідність між виробничим і обліковим процесом, коли готова продукція могла знаходитись уже на складі або в покупців, а згідно з обліком бути в залишках незавершеного виробництва. Сьогодні, коли вже достатньо розвинута автоматизація облікового процесу і найбільш трудомісткі процедури можуть здійснюватися за допомогою сучасної комп'ютерної техніки, цю норму треба відмінити.

Отже, для розвитку українського книговидання необхідна серйозна підтримка Уряду, Верховної Ради, а також різних галузевих органів. Собівартість української книги потрібно істотно зменшити. Для цього слід передбачити:

введення нульової ставки податку на додану вартість на всі технологічні операції виготовлення книги вітчизняними видавцями та поліграфістами, а також на придбане ними технічне і технологічне обладнання, програмні продукти та матеріали, призначені для випуску книг і модернізації виробництва;

звільнення від оподаткування прибутку вітчизняних видавництв і підприємств поліграфії та книгорозповсюдження;

створення ефективних нормативів і рекомендацій ведення обліку витрат виробництва підприємств поліграфії на основі національних стандартів бухгалтерського обліку, що враховували б організаційно-технологічні особливості поліграфічного виробництва.

1. Афонін О. Національна книга: стан, причини, наслідки, перспективи // Друкарство. 2000. №2. С. 28–31.
2. Воронкова В.Я. Бухгалтерский учет в полиграфии: Учебник для вузов. М., 1999. 3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16. Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 року №318.
4. Introduction to financial & management accounting / David W. Young, 1993.

УДК 657.471

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ЕКОНОМІЧНИХ ВИТРАТ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ ЦІНИ

Д.Д.Мисак, О.В.Макарець, О.В.Майор

Розглядаються проблеми формування ціни в ринкових умовах. Пропонується забезпечення відповідної підготовки фінансистів, економістів і бухгалтерів, освоєння ними нового типу економічного мислення, вивчення передового досвіду застосування прогресивних методів управлінського обліку.

It is offered to supply preparation of the financiers, economists, accountants, development with them of a new type of economic intellection, study of advanced experience of use of progressive methods of the administrative count.

Актуальною проблемою реформування української економіки є підвищення конкурентоздатності вітчизняної продукції як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках. Досить часто питання ускладнюється через високі ціни, спричинені значними витратами на виробництво. Причини цього добре відомі. Це і слабка технічна та технологічна база, подорожчання пального й сировини, підвищення транспортних видатків і все інше, викликане розвалом союзової економіки, інфляцією, організаційними проблемами.

Однак слід пам'ятати, що високий рівень витрат – це не лише проблема останнього десятиліття. Адже затратність економіки формувалася протягом багатьох попередніх років функціонування адміністративно-командної економіки, і суттєвий вклад у це внесла офіційна економічна наука, що створювала теоретичну базу для механізму господарювання, визначала критерії оцінки роботи підприємств.

Парадоксальність економічної системи полягала в тому, що зниження витрат було вкрай не вигідне підприємствам, оскільки зменшувало обсяги товарної (реалізованої) продукції. А саме цей показник був в основі оцінки результатів діяльності. Саме відповідно до цього фор-

мувався фонд заробітної плати, зростали так звані „фонди”, що давали право підприємствам на збільшення своїх ресурсів і т.ін. Крім того, будь-які витрати, затверджені директивним планом, вважалися доцільними з точки зору суспільства. В її умовах суцільного дефіциту тиск споживачів на ціну, як і конкуренція, підприємству не загрозували.

Разом з тим, не поставало питання про можливості альтернативного використання ресурсів, адже все було визначене державним планом. Така система органічно доповнювалась і підкріплювалась відповідним обліком витрат виробництва. Перехід до ринкових відносин вимагає докорінного оновлення підходів до оцінки витрат виробництва, наближення їх до методик, що застосовуються підприємствами (фірмами) в країнах з розвинутою ринковою економікою.

В міру формування ринку ціна все більше відображає взаємодію двох ринкових сил: попиту і пропозиції. Правда, поки що український ринок великою мірою це ринок виробника, нерідко – монополіста, тому саме виробник визначально впливає на ціну. При цьому власник продукції завжди повинен знати, чого коштують йому виробництво та реалізація продукції, щоб забезпечити беззбитковість виробництва.

Поряд з удосконаленням обліку бухгалтерських витрат підвищується роль аналізу економічних витрат. Як відомо, це більш широке поняття. Воно передбачає оцінку не лише грошових витрат підприємства, але й можливостей отримання потенційних доходів від використання задіяних у виробництві економічних ресурсів оптимальним альтернативним способом. Особливе місце належить аналізу динаміки економічних витрат у ході нарощування випуску, передусім поведінки додаткових, так званих граничних, маржинальних витрат.

Соціологічні дослідження показують, що значна частина підприємців, які мають довголітній досвід діяльності в умовах ринку, орієнтується перш за все на досягнення довгострокового прибутку та стабільності, збереження своєї „ринкової ніші”. При цьому суттєва увага звертається на можливі зміни в попиті, реакцію споживачів на зміни в ціні, тобто еластичність попиту, а також можливу конкуренцію. Якщо аналіз свідчить про достатньо стабільну перспективу, то базою для визначення ціни є, як правило, повні (сукупні) витрати. При цьому ціна покриває середні витрати та включає надбавку. Розрахунок середніх витрат ведеться по-різному. Але, як правило, за основу беруться питомі змінні витрати. Надбавка передбачає покриття витрат на постійні витрати на одиницю продукції та забезпечення норми прибутку. Найчастіше ця норма передбачається на рівні 10%, що відповідає достатньо стійкій нормі ринкового процента. Таким чином забезпечується нормальний рівень чистого прибутку. Важливо відмітити, що при цьому ціна змінних ресурсів приймається як задана величина, а сам рівень питомих середніх витрат має тенденцію до збереження на постійному рівні, незалежно від обсягів виробництва та реалізації. Досить часто жорсткість цін пояснюється також боязню наслідків їх зміни, втрати досягнутого прибутку.

Економісти підкреслюють, що нерідко навіть досвідчені фірми не мають науково обґрунтованої політики для забезпечення довгострокового максимального прибутку, достатніх даних про поведінку попиту та витрат при різних обсягах реалізації продукції. Але це не є підставою для приниження ролі маржинального аналізу. Він відіграє серйозну роль при визначенні перспектив, попередній оцінці керівниками різних підрозділів наслідків зміни у виробничій та ціновій політиці. Особливого значення такий аналіз набуває в умовах швидких змін ринкової кон'юнктури, що вимагає відповідних змін у політиці фірм.

З переходом українських підприємств різних форм власності на ринкові принципи господарювання суттєвого значення набуває визначення оптимальних обсягів виробництва для забезпечення беззбитковості та підвищення прибутку. Таким чином, маржинальний аналіз теж стає з переходом українських підприємств різних форм власності на ринкові принципи актуальним. Виникає проблема відповідної підготовки фінансистів, економістів і бухгалтерів, освоєння ними нового типу економічного мислення, вивчення передового досвіду застосування прогресивних методів управлінського обліку витрат, зокрема „стандарт-костингу” та „директ-костингу”. Такий облік дозволяє, базуючись на ринковій ціні, визначити допустимий для підприємства (стандартний) рівень витрат і точки беззбитковості виробництва. З'являється можливість визначення доцільності нарощування виробництва, оптимального вибору обладнання та технології, встановлення обґрунтованої ціни на продукцію. Сучасні системи обліку

витрат забезпечують економіко-математичний і графічний аналіз витрат для прогнозування доходу та прибутковості роботи підприємства.

УДК 657.372.3

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ІНВЕСТУВАННЯ

Х.Я.Яремик, М.І.Яремик

Розглядається доцільність застосування конкретних методів нарахування амортизації в процесі інвестиційної діяльності підприємств, досліджуються фактори, що впливають на їх вибір.

In the article the expediency of application of concrete methods of charge of buffer action is surveyed during investment activity of firms and the factors are explored, which one influence their select.

Функціонування підприємств пов'язане з інвестиційною діяльністю, оскільки саме інвестиції продовжують і розширюють виробничу діяльність підприємства, збільшують його прибуток у майбутньому.

Теорія інвестиційного аналізу передбачає використання певної системи аналітичних методів і показників, яка в сукупності дозволяє прийняти достатньо об'єктивне і надійне рішення стосовно інвестування. Міжнародна практика оцінки ефективності інвестицій базується на концепції часової вартості грошей і передбачає, що ефективність використання інвестованого капіталу оцінюється шляхом зіставлення грошового потоку, який формується в процесі реалізації інвестиційного проекту, і вихідної інвестиції. При цьому грошовий потік IP розглядається як сума чистого прибутку Π та сума амортизаційних відрахувань A за час експлуатації проекту:

$$IP = \Pi + A.$$

Амортизація є складовою грошового потоку, оскільки не є грошовим виразом витрат і включається у валові витрати з метою визначення податку з прибутку.

Разом з тим методи нарахування амортизації визначають величину прибутку підприємства. В умовах ринкових відносин, як правило, високий рівень амортизації не може викликати високого рівня цін, а швидше призводить до низького рівня прибутку.

Реформування системи бухгалтерського обліку України згідно з П(С)БО передбачає використання ряду методів нарахування амортизації [1]: прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного, виробничого.

При формуванні облікової політики підприємства стосовно основних засобів у процесі здійснення інвестиційної діяльності важливо дослідити вплив запропонованих у П(С)БО 7 методів на величину грошового потоку.

Річна сума амортизації в році t з використанням кожного з методів може бути розрахована таким чином:

прямолінійний метод –

$$A_t = \frac{P_0 - L_0}{T};$$

метод зменшення залишкової вартості –

$$A_t = \left(1 - \sqrt[T]{\frac{L_0}{P_0}}\right) \times \left(\sqrt[T]{\frac{L_0}{P_0}}\right)^{t-1};$$

метод прискореного зменшення залишкової вартості –